

Sygn. akt VIII Gz 52/19

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak

Sędziowie:SO Anna Górnik

SR del. Rafał Lila (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2019 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś.

przeciwko (...)/S w K. ((...))

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 13 listopada 2018 r. w sprawie o sygn. akt XI GC 1029/18 w przedmiocie odmowy odrzucenia pozwu

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Anna Górnik SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak SSR del. Rafał Lila

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie odmówił odrzucenia pozwu wniesionego przez powódkę, jako nabywcy wierzytelności z tytułu szkody, przysługującej przeciwko pozwanej. Wskazując na treść art. 5 i art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR (...) z 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE L – dalej: rozporządzenie 1215/2012), a także art. 1103⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., Sąd Rejonowy podniósł, że wydarzenie wywołujące szkodę nastąpiło na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co uzasadnia jurysdykcję krajową.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, pozwana zarzuciła naruszenie art. 1099 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie; art. 5 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 lit. b rozporządzenia poprzez jego niezastosowanie; art. 12 rozporządzenia poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że dyspozycja tego przepisu odnosi się do wszystkich podmiotów pozywających ubezpieczycieli przed sąd państwa członkowskiego inny niż sąd państwa członkowskiego siedziby tego ubezpieczyciela, a w rezultacie przyjęcie, że dyspozycja tego przepisu w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia nieruchomości pozwala na pozwanie ubezpieczyciela przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W uzasadnieniu podniosła, że pozwana nie posiada siedziby swojego przedsiębiorstwa lub oddziału na terenie Polski, zaś powódka nie jest podmiotem bezpośrednio poszkodowanym zdarzeniem, za które odpowiedzialność ponosi pozwana, a tym samym art. 12 rozporządzenia 1215/2012 nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania i odrzucenie pozwu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie powódka wniosła o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania, podnosząc, że art. 34a ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 r. o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych stanowi, że powództwo o odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wytacza się wyłącznie przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania albo siedziby poszkodowanego zdarzeniem wywołującym szkodę albo przed sąd właściwy dla miejsca zaistnienia tego zdarzenia. W braku wskazanych wyżej podstaw właściwości miejscowej powództwo można wytoczyć przed sąd właściwy według przepisów o właściwości ogólnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 288 zdanie 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C nr 115 z 9 maja 2008 r. str. 47) rozporządzenie ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Art. 91 ust. 2 Konstytucji RP stanowi zaś, że umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową. Tym samym, skoro podstawę prawną określenia jurysdykcji w niniejszej sprawie stanowiły przepisy rozporządzenia – z uwagi na to, że sprawa dotyczy podmiotów mających siedziby na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej – to nie znajdują zastosowania przepisy prawa krajowego dotyczące jurysdykcji.

Prawo europejskie charakteryzują dwie fundamentalne cechy: nadrzędność (primacy, supremacy, precedence) oraz effet utile, obejmujący trzy pojęcia: obowiązywanie, bezpośrednie stosowanie i skuteczność norm prawa europejskiego. Fundamentalną zasadą jest zasada nadrzędności, która zakłada, że normy prawa europejskiego powinny być stosowane jednolicie zarówno we własnym porządku prawnym Unii Europejskiej, jak i w krajowych organach wymiaru sprawiedliwości i administracji. Doktryna nadrzędności odnosi się pod względem formalnym niepodzielnie do całego porządku prawnego Państwa Członkowskiego – zarówno do norm materialnych jak i proceduralnych tworzonych przez organy Unii Europejskiej. Bezpośrednie obowiązywanie należy natomiast pojmować w ten sposób, że norma prawa europejskiego zastępuje normę prawa krajowego. W tym ujęciu na plan pierwszy wysuwa się reguła pierwszeństwa stosowania prawa europejskiego.

Przepisy rozporządzenia 1215/2012 o charakterze formalnym (regulujące postępowanie) funkcjonują na zasadzie pierwszeństwa przed przepisami art. 1096-1116 k.p.c., ale tylko w kwestiach, które prawo europejskie reguluje. W pozostałych kwestiach mają zastosowanie przepisy polskiej procedury cywilnej.

Zgodnie z art. 27 rozporządzenia 1215/2012 sąd Państwa Członkowskiego stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji tylko wówczas, jeżeli wystąpiono do niego o rozpoznanie sprawy należącej na podstawie art. 22 do wyłącznej jurysdykcji sądu innego Państwa Członkowskiego. Natomiast stosownie do art. 28 Rozporządzenia 1215/2012, jeżeli pozwany mający miejsce zamieszkania w jednym państwie członkowskim zostaje pozwany przed sąd innego państwa członkowskiego, ale się nie stawia, sąd stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, o ile jego jurysdykcja nie wynika z przepisów niniejszego rozporządzenia. Cytowane przepisy mają pierwszeństwo przed zastosowanym przez Sąd pierwszej instancji art. 1099 § 1 (zdanie pierwsze) k.p.c., zgodnie z którym brak jurysdykcji krajowej Sąd bierze pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy.

W przypadku powództwa przeciwko ubezpieczycielowi, jak w niniejszej sprawie, konieczne jest uwzględnienie szczególnych przepisów jurysdykcyjnych, które mają co do zasady charakter wyczerpujący i autonomiczny (red. J. Gołaczyński, Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012. Komentarz, Legalis 2015, kom. do art. 10 rozporządzenia 1215/2012). Zgodnie z art. 10 rozporządzenia 1215/2012 nie naruszając przepisów art. 6 oraz art. 7 pkt 5, w sprawach dotyczących ubezpieczenia jurysdykcję określa niniejsza sekcja (art. 10-16). Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany: przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania; w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia - przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania; lub jeżeli jest on współubezpieczycielem – przed sąd państwa członkowskiego, przed który został pozwany główny ubezpieczyciel.

Sąd pierwszej instancji odmówił odrzucenia pozwu, powołując się na szczególną podstawę jurysdykcyjną wyrażoną w art. 12 rozporządzenia 1215/2012, zgodnie z którym w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia nieruchomości ubezpieczyciel może być ponadto pozwany przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (tę samą zasadę stosuje się, jeżeli ruchomości i nieruchomości objęte są tą samą umową ubezpieczenia, a powstała na nich szkoda wynika z tego samego zdarzenia). Niemniej słusznie wywodzi w zażaleniu strona pozwana, że powyższego przepisu nie można interpretować w oderwaniu od art. 13 ust. 2 rozporządzenia 1215/2012, który określa, że przepisy art. 10, 11 i 12 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne.

Tymczasem już w pozwie powodowa spółka powoływała się na fakt, że sama nie została poszkodowana, lecz odszkodowania domaga się od pozwanej na tej podstawie, że roszczenie nabyła w drodze umowy cesji (załączonej do pozwu – k. 39). Oznacza to, że cesjonariusz – nabywający wierzytelność od poszkodowanego na podstawie umowy uregulowanej w art. 509 k.c. – nie mieści się w kręgu podmiotów wymienionych w art. 13 ust. 2 rozporządzenia 1215/2012. Tym samym nie może korzystać z regulacji art. 12 wspomnianego rozporządzenia.

Taki kierunek wykładni potwierdza brzmienie motywu 15 preambuły rozporządzenia 1215/2012 „Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i opierać się na zasadzie, że jurysdykcję w ogólności mają sądy miejsca zamieszkania pozwanego. Tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub autonomię stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych.”, natomiast wedle motywu 18 „W sprawach dotyczących ubezpieczenia, umów z udziałem konsumentów i z zakresu prawa pracy strona słabsza powinna być chroniona przez przepisy jurysdykcyjne dla niej bardziej korzystne niż przepisy ogólne.”.

Jednocześnie trzeba zauważyć, że z sytuacją, w której odszkodowania od ubezpieczyciela nie dochodzi bezpośredni poszkodowany, lecz podmiot nabywający wierzytelność w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, konfrontowało się orzecznictwo Sądów UE. W tamtejszej judykaturze wyrażono pogląd, że „art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z art. 11 ust. 1 lit. b) owego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie może na niego powołać się osoba fizyczna, której działalność zawodowa polega m.in. na dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych od ubezpieczycieli, przywołująca umowne nabycie wierzytelności od ofiary wypadku drogowego w celu wytoczenia przed sąd państwa członkowskiego miejsca zamieszkania poszkodowanego powództwa z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi sprawcy wypadku drogowego, który to ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania poszkodowanego” (wyrok (...) z 31 stycznia 2018 r., C-106/17). Na marginesie jedynie wypada wspomnieć, że w przywołanym powyżej orzeczeniu (...) nie odnosił się do przepisów regulujących jurysdykcję ogólną, bowiem nie stanowiło to pytania prejudycjalnego, a nadto w zawisłej przed Trybunałem sprawie zachodziły zgola inne okoliczności, a przede wszystkim zdarzenie wywołujące szkodę wystąpiło na terytorium Niemiec.

Skoro w sprawie niniejszej, ze względu na art. 13 ust. 2 rozporządzenia 1215/2012, nie znajdują zastosowania szczególne przepisy jurysdykcyjne (art. 10, 11 i 12 rozporządzenia), konieczne było rozważenie jurysdykcji sądów polskich wedle zasad ogólnych.

O ogólnej jurysdykcji stanowi art. 4 rozporządzenia 1215/2012, oparty o łącznik „miejsca zamieszkania” pozwanej. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 63 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 do celów stosowania rozporządzenia przez miejsce zamieszkania w przypadku spółek i osób prawnych (a takim podmiotem jest pozwana) rozumie się miejsce, w którym znajduje się: ich statutowa siedziba; ich główny organ zarządzający; lub ich główne przedsiębiorstwo. Z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że „miejscem zamieszkania” pozwanej jest K., zatem według właściwości ogólnej zachodzi jurysdykcja sądów duńskich. Niemniej w art. 5 ust. 1 rozporządzenie 1215/2012 dopuszcza jurysdykcję innych sądów, w ściśle określonych sytuacjach, uregulowanych w art. 7 i n.

Zgodnie z art. 7 pkt 2 osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego - przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę. Przyjmuje się, że „przepis dotyczy nie tylko postępowań prowadzonych między bezpośrednim sprawcą czynu niedozwolonego, a poszkodowanym. Obejmuje ponadto sprawy z udziałem następców prawnych tych podmiotów, a także sprawy, w których występuje osoba odpowiadająca z mocy ustawy za czyn niedozwolony popełniony przez inny podmiot, sprawy z tytułu roszczeń regresowych zarówno między sprawcami szkody, jak i między podmiotem, który naprawił szkodę a sprawcą szkody (np. z powództwa ubezpieczyciela przeciwko sprawcy szkody). Jednakże jurysdykcja w sprawach z powództwa poszkodowanego przeciwko ubezpieczycielowi unormowana jest odrębnie (art. 11 ust. 2 [...])” (red. J. Gołaczyński, Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012. Komentarz, Legalis 2015, kom. do art. 7 rozporządzenia 1215/2012).

W niniejszej sprawie powództwo zostało zainicjowane przez swoistego następcę prawnego poszkodowanego (cesjonariusza) przeciwko ubezpieczycielowi, a pierwotnym źródłem odpowiedzialności pozwanej – rozważanej w toczącym się postępowaniu – jest delikt ubezpieczonego, polegający na uszkodzeniu pojazdu mechanicznego poszkodowanego przez ubezpieczonego w zdarzeniu drogowym, które miało miejsce na terytorium Polski. Tym samym, zgodnie z ww. przepisem miejsce, w którym wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, znajduje się na terytorium Polski, co uzasadnia jurysdykcję sądów polskich.

Choć zatem podstawa jurysdykcji sądów polskich wynika z innego przepisu, niż uznał Sąd pierwszej instancji, to w istocie jurysdykcja ta zachodzi. Z tego względu wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu słusznie oddalono na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c..

Z przedstawionych wyżej względów zażalenie należało oddalić na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSO Anna Górnik SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak SSR del. Rafał Lila

Sygn. akt VIII Gz 52/19

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

- (...)

- (...)

4. (...)

(...)

KARTA KWALIFIKACYJNA ORZECZENIA

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

.....